

نقش سرمایه اجتماعی در ارتقاء کیفیت زیست ساکنین نواحی روستایی

(نمونه موردی دهستان حومه، بخش مرکزی شهرستان سنندج)

لقمان صادقی^۱، زهرا اصدقی^۲، فاطمه آین مقدم^۳، فاطمه صادقی شفاقی اسفستانی^۴

^۱ کارشناس ارشد شهرسازی دانشگاه هنر اصفهان، Loghman.sadeghi@gmail.com

^۲ کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشگاه زنجان Sehand.zhf@gmail.com

^۳ کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشگاه زنجان، Fatemeh.deenmoghadam@gmail.com

^۴ کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشگاه زنجان sadegi.fa@gmail.com

چکیده:

اهمیت و نقش سرمایه اجتماعی در سال های اخیر مورد توجه بسیاری از اقتصاد دانان و برنامه ریزان اجتماعی در نواحی روستایی قرار گرفته است و یکی از شاخص های مهم و تاثیر گذار در توسعه روستایی و به تبع آن ارتقاء کیفیت زیست روستائیان به شمار می آید. چرا که وجود مولفه های سرمایه اجتماعی از قبیل اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، مشارکت و آگاهی در جامعه ای نه تنها توسعه را به دنبال خواهد داشت، بلکه وجود این مولفه ها خود عین توسعه است. در پژوهش حاضر روستاهای واقع در دهستان حومه بخش مرکزی شهرستان سنندج مورد بررسی قرار گرفت، جامعه آماری تحقیق برابر ۳۰۶۶۸ نفر (۷۵۰۴) خانوار بود که بر اساس فرمول کوکران از ۳۸۳ خانوار پرسش به عمل آمد. برای آزمون فرضیات تحقیق از آزمون های ضربی همبستگی و رگرسیون چند متغیره استفاده گردید. نتایج تحقیق نشان از تابید ارتباط بین متغیرهای سرمایه اجتماعی، جمعیتی و اقتصادی_ اجتماعی را با رضایت از کیفیت زندگی با استفاده از ضربی همبستگی پیرسون می باشد. مدل رگرسیونی چند متغیره و با روش گام به گام، ۷ گام یا مرحله را در بی داشت که اعتماد اولین متغیر و سطح تحصیلات آخرین متغیری بود که به مدل وارد شده است. اعتماد، انسجام، مشارکت اجتماعی که از شاخصه های سرمایه اجتماعی هستند از مولفه های تاثیر گذار در رضایت از کیفیت زیست می باشند.

وازگان کلیدی: سرمایه اجتماعی، کیفیت زندگی ، توسعه روستایی ، دهستان حومه، سنندج

شوند(توسلی، ۱۳۸۶: ۶). از نظر سابقه تاریخی این مفهوم به اوایل قرن بیستم بر می گردد و اولین بار توسط هانیفان و سپس، در سال ۱۹۶۱ م. توسط جین جاکوبز مطرح شد. ولی استفاده از آن در عرصه سیاست و برنامه ریزی اجتماعی در چند دهه اخیر رواج یافته است(توسلی، ۱۳۹۰: ۳). اگرچه نمی توان منکر شد که زیرساخت های مباحثه مربوط به سرمایه اجتماعی را می بایست در آثار و نوشه های جامعه شناسان بزرگی مثل دورکیم، وبر، مارکس و Grix, ۲۰۰۱ Wall et al ۱۹۹۵ portes ۱۹۹۸ etal) . اما پیشرفت جدید مفهوم سرمایه اجتماعی از سه تالیف کلیدی، بوردیو، کلمنو، پاتنم و تعدادی تالیفات دیگر با همکاری جریان نظریه چند نظمی پدید آمده است. سرمایه اجتماعی معطوف به ارتباطات اجتماعی میان مردمی است که به نتایج پرباری دست یافته

مبانی نظری تحقیق

سرمایه اجتماعی یکی از انواع مهم سرمایه در دهه های اخیر شناخته شده است(توسلی، ۱۳۹۰: ۴۱). اهمیت و نقش این سرمایه در سال های اخیر مورد توجه بسیاری از اقتصاد دانان و برنامه ریزان اجتماعی در نواحی روستایی قرار گرفته است(متولی و دیگران، ۱۳۸۶: ۱). آنان معتقدند سرمایه اجتماعی نقشی بسیار مهمتر از سرمایه فیزیکی و انسانی در جوامع ایفا می کند و شبکه های روابط جمعی و گروهی انسجام بخش میان انسان ها و سازمان هاست. از این رو در غیاب سرمایه اجتماعی سایر سرمایه ها اثر بخشی خود را از دست می دهند و بدون سرمایه اجتماعی پیمودن راه های توسعه و تکامل فرهنگی و اقتصادی ناهموار و دشوار است. در جامعه ای که فاقد سرمایه اجتماعی کافی است سایر سرمایه ها نیز تلف می

رضایت یا نارضایتی افراد و گروه‌ها از ابعاد مختلف زندگی در سکونتگاه هاست (رضوانی، ۱۳۸۷: ۲۷). در تحقیق حاضر با توجه به مطالب بیان شده در ارتباط با رابطه نزدیک و دوسویه بین سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی ساکنین روستاهای دهستان حومه بخش مرکزی شهر سنندج به عنوان نمونه موردی مورد بررسی و تجزیه تحلیل دقیق و موشکافانه قرار گرفته است.

عناصر و مولفه‌های سرمایه اجتماعی

برخی عناصر اصلی سرمایه اجتماعی عبارتند از :

اعتماد اجتماعی

اعتماد لازمه شکل گیری پیوندها و معاهدات اجتماعی است، اعتماد اجتماعی ایجاد کننده تعاون و همیاری است و فقط در این حالت است که در عین وجود تفاوت‌ها قادر به حل مشکلات و انجام تعهدات اجتماعی می‌شود. اعتماد اجتماعی برگرفته از عدالت_ برابر و امنیت اجتماعی و نیز زائیده آن‌ها می‌باشد. آنتونی گیدنز، اعتماد و تاثیر آن بر فرآیند توسعه را زیر بنا و زمینه ساز اصلی در جوامع مدرن می‌داند، هر کجا که سطح اعتماد اجتماعی بالا باشد مشارکت و همیاری مردم در عرصه‌های اجتماعی بیشتر و آسیب‌های اجتماعی کمتر است (اکبری، ۱۳۸۳: ۱۱). هر چه یک گروه اجتماعی دارای شعاع اعتماد بالاتری باشد، سرمایه اجتماعی بیشتری نیز خواهد داشت (توکلی و همکاران، ۱۳۹۰: ۴۴).

انسجام اجتماعی

امیل دورکیم از اولین جامعه‌شناسانی است که مفهوم انسجام و همبستگی اجتماعی را مورد مطالعه قرار داده است و وجود آن را برای هر جامعه‌ای لازم می‌داند (اکبری، ۱۳۸۳: ۱۷). دورکیم معتقد است جوامع سنتی در روند تکاملی خود تحت تاثیر عواملی، تاثیراتی را در خود پذیراً می‌شوند. مهمترین این عوامل از نظر دورکیم پیشرفت تقسیم کار است که باعث تحولی عظیم در این جوامع گشته و در

اند (Szerter, ۲۰۰۰: ۵۶-۷۸) اصل وجودی سرمایه اجتماعی معطوف راه حلی برای مشکلات اجتماعی گوناگون، مانند فقر، جرم و جنایت، اقتصاد عقب مانده و حکومت کم بازده به شمار می‌آید (Boix & et al, ۱۹۹۸: ۹۴) مهمترین عاملی که سبب اهمیت یافتن بحث سرمایه اجتماعی در سیاست گذاری‌ها و تحقیقات علمی شده است، نخست تاکید بر وجه مثبت جامعه‌پذیری و دوم، قرار دادن پیامدهای مثبت سرمایه اجتماعی در چارچوب بحث سرمایه و در عین حال توجه به این موضوع است که چگونه اشکال غیر پولی نظیر قدرت، نفوذ و شبکه‌های ارتباطی می‌تواند مانند دارایی‌ها و حساب بانکی افراد عمل کنند (فیروز آبادی و ایمانی جارجمی، ۱۳۸۶). سرمایه اجتماعی رابطه نزدیکی با کیفیت زندگی دارد. کیفیت زندگی مفهوم جدیدی نیست که با مطرح شدن سرمایه اجتماعی مورد توجه قرار گرفته باشد. این مفهوم در فلسفه یونان نیز وجود داشته و ارسسطو در مبحث شادکامی بدان اشاره کرده است. همچنین در دوران جدید کسانی چون کی یر کگارد^۱، ژان پل سارتر^۲، مازلو^۳ و دیگران در مباحث مربوط به حالات درونی اشخاص به آن توجه کرده اند (افتخاری، ۱۳۹۰: ۷۰) هر چند که ارتقاء کیفیت زندگی در مقیاس‌های فردی و اجتماعی از دیرباز مورد توجه برنامه ریزان بوده است اما از دهه‌های اخیر با اولویت یافتن اهداف اجتماعی و تدوین آنها در قالب برنامه‌های توسعه به تدریج نگرش انسانی در جامعه شناختی درباره کیفیت زندگی در برنامه ریزی‌ها و سیاست گذاری‌های کلان راه یافته است. تا کنون هر یک از رشته‌های علمی به فراخور زمینه و پیشینه مطالعات خود کیفیت زندگی را از جنبه‌های مختلف مورد بررسی قرار داده اند در این میان وجه مشترک تمامی تحقیقات فوق را می‌توان چنین بیان کرد که کیفیت زندگی به عنوان اصطلاحی کلی، مفهومی برای نشان دادن چگونگی برآورده شدن نیازهای انسانی و نیز معیاری برای ادراک

^۱ - Kerkegard

^۲ - Sarter

^۳ - Maslow

است که سرمایه اجتماعی بر روی سازماندهی توسعه روستاها انجام می دهد و روند آن در جهت رسیدن به رفاه عمومی جوامع روستایی می باشد(دهقانی و همکاران، ۱۳۹۰).

یکی از ابزارهای ایجاد سرمایه اجتماعی انجمان ها و تعاونی های روستایی است، این سازمان های محلی می توانند به روستائیان علی الخصوص روستائیان فقیر این امکان را بدهنند که از منابع موجود خود به نحوی استفاده نمایند که علیرغم وجود ریسک راندمان، بهره برداری از آن به حداقل رسانید و کمکی باشد برای حرکت به سمت رفاه بیشتر، همچنین وجود سرمایه اجتماعی انگیزه کار دسته جمعی را برای بهره وری بیشتر از منابع مشترک زیاد می کند. در بسیاری از موارد در جوامع روستایی منابع مشترکی مثل چاه های آب شیرین، مراتع، آبگیرها و برکه ها، اراضی مزروعی و... از پتانسیل بهره وری مطلوبی برخوردار نیستند، بخشی از این امر ناشی از عدم وفاق اجتماعی در بکارگیری مشترک این منافع می باشد.

سرمایه اجتماعی و رضایت از زندگی

تحقیقات و مطالعات منتشر شده در زمینه روانشناسی و پژوهشکی نشان می دهد که بین سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی، پیوند مستقیم وجود دارد(بیکر، ۱۳۸۲). جین جاکوبز در کتاب مهشور خود "مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی" معتقد است که شبکه های اجتماعی فشرده و محدوده های قدیمی و مختلط شهری صورتی از سرمایه اجتماعی را تشکیل می دهند و در ارتباط با حفظ نظافت، عدم وجود جرم و جنایت خیابانی و دیگر تصمیمات در مورد بهبود کیفیت زندگی، در مقایسه با عوامل نهادهای رسمی مانند نیروی حفاظتی پلیس، مسئولیت بیشتری از خود نشان می دهند(فوکویاما، ۱۳۷۹) محققین معتقدند بین شبکه اجتماعی، خوشبختی، سلامتی و زندگی طولانی تر ارتباط وجود دارد.

فرضیه های تحقیق

جهت سنجش ارتباط بین سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زیست مولفه های مختلف اجتماعی – اقتصادی مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفت، در بین مولفه های فوق

حقیقت بدليل تقسیم کار است که جامعه سنتی مبتنی بر انسجام میکانیکی به جامعه صنعتی مبتنی بر همبستگی ارگانیکی تبدیل می گردد. تقسیم کار هر چه بیچیده تر و تخصصی تر شود توافق روی دایره های اخلاقی کاهش می یابد و تمایزات بین افراد رشد می کند وفاق حاصل از انسجام مکانیکی جای خود را به وفاق جدیدی می دهد که برخواسته از انسجام ارگانیکی نظم جدید است(همان منبع، ۱۸-۱۹)

مشارکت اجتماعی

الف): **مفهوم لغوی:** مشارکت در فرهنگ معین به معنای مشارکت دادن، انبازی کردن و همین طور به معنای تعیین سود یا زیان دو یا چند تن که با سرمایه های معین در زمان های مشخص به بازارگانی پرداخته اند آمده است. آلن بیرو معتقد است واژه مشارکت معادل واژه(Participation) لاتین است که از حیث لغوی به معنای درگیری و تجمع برای منظوری خاص می باشد(توکلی و همکاران، ۱۳۹۰: ۴۵).

ب): **مفهوم و معنای مشارکت:** کائوتري معتقد است مشارکت به قدمت تاریخ بشری پیشینه دارد، چرا که نظر و عمل مشارکت در بطن هر جامعه و در مفاهیمی چون دلبستگی، اتحاد، همکاری، انجمان و مانند آنها نهفته است و از قدیم شالوده پیدایش اجتماعی – انسان شناختی نوع بشر بوده است. همچنین مشارکت مردمی به معنای کوشش و تلاش جمعی در یک چهارچوب سازمانی است که اعضا با ائتلاف منابع در صدد دستیابی به اهداف خودشان هستند. در نتیجه مشارکت فرآیندی فعال است که هر یک از مشارکت کنندگان به واسطه اندشیه، تأمل و نظارت فعالشان به اقدام عمل مشارکتی ترغیب می شوند(ازکیا، ۱۳۸۳: ۲۹۲-۲۹۱).

روستا و سرمایه اجتماعی

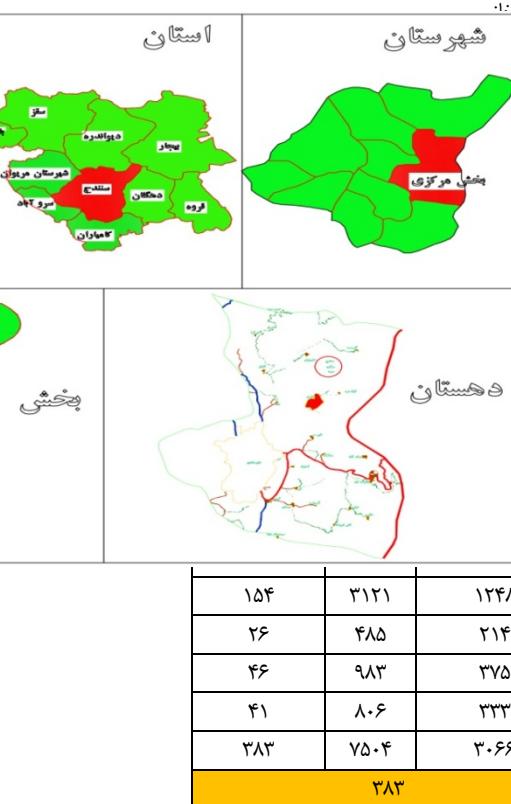
اهمیت سرمایه اجتماعی به دلیل تاثیراتی است که بر استعداد روستائیا در جهت سازماندهی برای توسعه می گذارد. این تاثیرات عبارتند از ۱- ارتباط متقابل برای ایجاد هماهنگی بین فعالیت ها ۲- بسیج منابع و مدیریت در آنها ۳- اعمال مشارکت عمومی و ارزیابی اراء و مسئله یابی ۴- ارائه راهکارهای حل مشکلات. این چهار کار تاثیراتی

تصادفی ساده صورت گرفت. داده های جمع آوری شده در محیط نرم افزار spss مورد تجزیه تحلیل قرار گرفت. فرضیات تحقیق با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره مورد آزمون قرار گفت.

معرفی محدوده مورد مطالعه

محدوده مورد مطالعه دهستان حومه بخش مرکزی شهرستان سنندج می باشد جمعیت این دهستان بر اساس سرشماری سال ۱۳۸۵ برابر ۳۰۶۶۸ نفر (۷۵۰۴ خانوار) بوده است. همانگونه که اشاره گردید تعداد نمونه برابر ۳۸۳ عدد بوده که بین خانوارهای ساکن در روستاهای این دهستان بر اساس سهم جمعیتی توزیع گردیده است. جدول شماره (۱) جمعیت خانوار و تعداد نمونه گیری صورت گرفته از هر آبادی را نشان می دهد.

نقشه شماره ۱. نقشه محدوده مورد مطالعه در

ارتباط بین سن، تحصیلات، شغل سرپرست خانوار، مالکیت، میزان درآمد، امکانات سطح توسعه یافته‌گی روستائیان، اعتماد، انسجام و عضویت در گروه‌ها به عنوان مولفه‌های عمده تاثیر گذار در رابطه دو سویه سرمایه اجتماعی با کیفیت زیست مورد بررسی قرار گرفت بر این اساس فرضیه‌هایی تدوین گردید که عبارتند از:

۱. ارتباط بین شغل و رضایت از کیفیت زندگی
۲. ارتباط بین تحصیلات و رضایت از کیفیت زندگی
۳. ارتباط بین مالکیت منزل مسکونی و رضایت از کیفیت زندگی
۴. ارتباط بین میزان درآمد و رضایت از کیفیت زندگی
۵. ارتباط بین نوع روستا به لحاظ امکانات توسعه و رضایت از کیفیت زندگی

۶. ارتباط بین میزان ارتباطات فرد و رضایت از کیفیت زندگی
۷. ارتباط بین اعتماد فرد و رضایت از کیفیت زندگی
۸. ارتباط بین عضویت گروه‌ها و رضایت از کیفیت زندگی
۹. ارتباط بین انسجام و رضایت از کیفیت زندگی
۱۰. ارتباط بین مشارکت (در قالب شبکه‌های اجتماعی) ساکنین و رضایت از کیفیت زندگی

روش و فرآیند تحقیق

این تحقیق از نوع توصیفی- تحلیلی می باشد، شیوه جمع آوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای و میدانی با استفاده از پرسشنامه می باشد. متغیرهای تحقیق شامل دو دسته ۱- متغیرهای مستقل از قبیل متغیرهای جمعیتی، اقتصادی، شخصیتی و سرمایه اجتماعی را شامل می شوند و ۲- متغیرهای وابسته، این متغیرها میزان رضایت ساکنین از کیفیت را شامل می شوند. با توجه به جمعیت دهستان حومه در سال ۱۳۸۵(۳۰۶۶۸) و بر اساس فرمول کوکران، حجم نمونه گیری برابر ۳۸۳ می باشد. این میزان به نسبت جمعیت هر یک از روستاهای تقسیم گردیده و سهم نمونه گیری در هر روستا مشخص گردیده است. توزیع و جمع آوری پرسش نامه در سطح روستاهای با استفاده از روش

یافته های تحقیق

تحصیلات، درآمد، درجه توسعه روستا، میزان ارتباطات، اعتماد انسجام، مشارکت اجتماعی و مالکیت منزل مسکونی در سطح اطمینان ۰/۹۹ و سه متغیر شغل، سن و عضویت گروهی با رضایت از کیفیت زندگی رابطه نداشتند.

از هشت فرضیه تایید شده میزان تحصیلات، درآمد و درجه توسعه یافتنگی روستا و مالکیت منزل مسکونی جزو متغیرهای اقتصادی و اجتماعی، سه فرضیه اعتماد، انسجام و میزان ارتباطات و مشارکت اجتماعی مربوط به متغیرهای سرمایه اجتماعی می باشند.

از فرضیه هایی که در رابطه معناداری با رضایت از کیفیت زندگی نداشتند متغیر شغل مربوط به متغیرهای اقتصادی و اجتماعی، فرضیه سن نیز مربوط به متغیر جمعیتی و فرضیه عضویت گروهی با متغیر سرمایه اجتماعی مربوط بودند.

در این قسمت به بررسی هم پیوندی و تاثیر سرمایه اجتماعی در ارتقاء کیفیت زیست ساکنین روستاهای محدوده مورد مطالعه پرداخته می شود. بدین ترتیب که با در نظر گرفتن ارتباط و تاثیر گذاری متغیرهای مستقل بر متغیرهای وابسته در چهار چوب آزمون های آماری همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره همپوندی سرمایه اجتماعی و کیفیت زیست را مورد بررسی قرار خواهیم داد.

آزمون فرضیات

فرضیات تحقیق با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره مورد تحلیل قرار گرفتند. با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون ارتباط هشت متغیر با رضایت از کیفیت زندگی معنا دار بود که عبارتند از:

جدول شماره ۲. نتایج آزمون فرضیه ها با استفاده از ضریب همبستگی

نوع ارتباط	سطح معناداری	ضریب همبستگی	فرضیه
منفی	--	۰/۰۸۷	ارتباط بین شغل سرپرست و رضایت از کیفیت زندگی
ثبت	۰/۹۹	۰/۱۱۷	ارتباط بین تحصیلات و رضایت از کیفیت زندگی
ثبت	۰/۹۹	۰/۰۵۷	ارتباط بین مالکیت منزل مسکونی و رضایت از کیفیت زندگی
ثبت	۰/۹۹	۰/۲۲۳	ارتباط بین میزان درآمد و رضایت از کیفیت زندگی
منفی	-	۰/۰۴۳	ارتباط بین سن فرد و رضایت از کیفیت زندگی
ثبت	۰/۹۹	۰/۳۸۰	ارتباط بین نوع روستا به لحاظ امکانات توسعه و رضایت از کیفیت زندگی
ثبت	۰/۹۹	۰/۱۵۵	ارتباط بین میزان ارتباطات فرد و رضایت از کیفیت زندگی
ثبت	۰/۹۹	۰/۳۹۴	ارتباط بین اعتماد فرد و رضایت از کیفیت زندگی
ثبت	۰/۹۹	۰/۱۸۵	ارتباط بین انسجام و رضایت از کیفیت زندگی
ثبت	-	۰/۰۷۲	ارتباط بین مشارکت (در قالب شبکه های اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی)

منبع: یافته های تحقیق

رگرسیون چند متغیره

برای تحلیل متغیرهای مستقل و وابسته از رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام استفاده گردید. در گام اول متغیر اعتماد که یکی از شاخصهای سرمایه اجتماعی شناختی است وارد معادله شده و

۱۴/۹ درصد متغیر وابسته یعنی رضایت از کیفیت زندگی را تعیین کرده است.

درجه توسعه یافتنگی روستا در مرحله دوم وارد معادله شده و R را به ۲۲/۶ درصد رسانده و ۷/۷ درصد قدرت تبیین را بالا برده است. در مرحله سوم میزان درآمد وارد شده و R را به ۲۹/۱

نظر آماری معتبر و قابل قبول می باشد. اولین و قوی ترین متغیر وارد شده به معادله رگرسیون به روش گام به گام یعنی اعتماد مربوط به سرمایه اجتماعی است و دو متغیر درجه توسعه یافته‌گی روستا و درآمد متغیر اقتصادی_ اجتماعی بوده‌اند.

درصد رسانیده و ۶/۵ درصد به قدرت مدل افزوده است و پس از آن انسجام، میزان ارتباط فرد و تحصیلات به ترتیب وارد معادله شده و روی هم رفته ۶/۸ درصد به قدرت تبیین کنندگی مدل افزوده است.

همانگونه که در جدول شماره ۳ مشاهده می شود میزان F در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار است، این معادله رگرسیونی از

جدول شماره ۳- متغیرهای وارد شده به معادله رگرسیون برای تبیین رضایت از کیفیت زندگی

گام یا مرحله	متغیر	R	R^2	B	Beta	T	sigT
گام اول	اعتماد	۰/۴۱۸	۰/۱۷۴	۰/۴۰۹	۰/۳۸۹	۹/۶۵۹	۰/۰۰۰
گام دوم	درجه توسعه روستا	۰/۴۸۰	۰/۲۳۰	۰/۲۴۳	۰/۲۷۹	۶/۸۱۸	۰/۰۰۰
گام سوم	میزان درآمد سرپرست خانوار	۰/۵۴۰	۰/۲۹۱	۶/۰۸۸	۰/۲۶۶	۶/۵۴۹	۰/۰۰۰
گام چهارم	انسجام	۰/۵۸۱	۰/۲۳۷	۰/۱۵۱	۰/۲۲۳	۵/۸۴۰	۰/۰۰۰
گام پنجم	میزان ارتباطات فرد	۰/۵۹۴	۰/۳۵۴	۰/۰۹۹	-۰/۱۴۷	-۳/۷۴۱	۰/۰۰۰
گام ششم	مشارکت اجتماعی	۰/۴۷۸	۰/۲۲۸	۰/۱۲۸	۰/۲۲۸	۶/۷۸۸	۰/۰۰۰
گام هفتم	تحصیلات	۰/۶۰۷	۰/۳۵۹	۸/۹۴	۰/۱۱۰	۳/۱۵۹	۰/۰۰۲

متغیر وابسته رضایت از کیفیت زندگی

منبع: یافته ها میدانی $F=35/50$, $t_{sig}=0/000$

۳- با استفاده از یک مدل رگرسیونی چند متغیری و با روش گام به گام رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته تحلیل شده این مدل به لحاظ آماری معنادار بود و ۳۵/۵ درصد متغیر در متغیر وابسته رضایت از کیفیت زندگی را تبیین می کرد. این مدل ۷ گام یا مرحله را در پی داشت که اعتماد اولین متغیر و سطح تحصیلات آخرین متغیری بود که به مدل وارد شده است. می توان گفت اعتماد از مهمترین متغیرها در ارتباط با بحث توسعه است شاخص های دیگر سرمایه اجتماعی هم بدین موضوع اشاره دارند.

۴- درجه توسعه یافته‌گی روستا که بیانگر ویژگی های روستا به لحاظ امکانات توسعه است و نیز میزان درآمد بر میزان رضایت از کیفیت زندگی نقش اساسی دارند و این هر دو نکته بدین اشاره دارد که بهتر شدن وضعیت روستا و فرد می تواند بر میزان رضایت از کیفیت زندگی مردم تاثیر گذار باشد.

شایان ذکر است که نتایج فوق بر اساس شاخص هایی به دست آمده که در پژوهش حاضر انتخاب شدند و ممکن است با در نظر گرفتن شاخص های دیگر، به نتایج متفاوتی دست یافت در پژوهش های آینده باید تلاش شود که اطلاعات جدید و جامع تری درباره سرمایه اجتماعی ایران گردآوری شود و تا حد ممکن

نتیجه گیری
سرمایه اجتماعی مفهومی چند بعدی در علوم اجتماعی و تاثیر گذار در بسیاری از حوزه های جامعه است و در ادبیات مرتبط با توسعه نیز جایگاهی ویژه یافته است، به گونه ای که برخی آن را حلقه مفقوده توسعه می دانند. این مقاله به بررسی این موضوع پرداخت که چگونه سرمایه اجتماعی بر رضایت از کیفیت زندگی تاثیر می گذارد، بر اساس بررسی و تجزیه تحلیل داده هایی که مورد بررسی قرار گرفت می توان نتایج زیر را استنتاج کرد.

۱- سرمایه اجتماعی یک پیش بینی کننده خوب برای تبیین میزان رضایت از کیفیت زندگی در نقاط روستایی دهستان حومه بخش مرکزی شهرستان سنندج به شمار می آید. چرا که پارامتر اعتماد و انسجام، میزان روابط اجتماعی فرد و مشارکت اجتماعی سهم بالایی از تبیین واریانس کل رضایت از کیفیت زندگی را توضیح داده اند.

۲- در بین ده فرضیه در نظر گرفته شده که ارتباط بین متغیرهای سرمایه اجتماعی، جمعیتی و اقتصادی_ اجتماعی را با رضایت از کیفیت زندگی با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون بررسی می کرد هشت فرضیه تایید شد که چهار فرضیه آن مربوط به سرمایه اجتماعی و چهار فرضیه دیگر مربوط به عوامل اقتصادی، اجتماعی و شخصیتی بوده است.

در بررسی برآورد سرمایه اجتماعی و تاثیر آن بر سایر ابعاد زندگی

منابع:

- رضوانی، محمدرضا و منصوریان، حسین، ۱۳۸۷، *سنجهش کیفیت زندگی: بررسی مفاهیم*
- فوکویاما، فرانسیس (۱۳۷۹). پایان نظم، ترجمه غلامعباس توسلیف تهران انتشارات جامعه ایرانیان
- فیروز آبادی، س.ا. و ایمانی جاجرمی (۱۳۸۶). *سرمایه اجتماع و توسعه اقتصادی_ اجتماعی در کلان شهر تهران*، فصلنامه رفاه اجتماعی، شماره ۲۳، سال ششم دانشگاه توانبخشی و بهزیستی تهران
- متولی، محمود، علی طیب و محسن حسنی (۱۳۸۶). *سرمایه اجتماعی از دید رویکرد منفی فوکویاما در ایران*، مجله فرآیند مدیریت و توسعه
- میری، غلامرضا (۱۳۸۹). بررسی نقش سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی (مطالعه موردنی بخش پشت آب سیستان)، مجله علمی - پژوهشی جغرافیای انسانیف سال دوم شماره چهارم

- Boix, Carles and Posner, Daniel N. (۱۹۹۸): "Social capital: explaining its origins and effects on government performance". *British Journal of Political Science*, ۲۸: ۹۴
- Grix, J. (۲۰۰۱), "social capital as a concept in the social sciences: the current state of debate" *Democratization*, vol.۸, No.۳, PP ۱۸۹-۲۱۰.
- Sreter, Simon (۲۰۰۰): "Social capital, the economy, and education in historical perspective". In: *Social Capital: Critical Perspectives*, edited by Tom Schuller: ۵۶-۷۷. Oxford: Oxford University Press.

- ابراهیم زاده ، عیسی، محمد زارع و هادی اسماعیل زاده (۱۳۸۹). *بررسی نقش و اهمیت سرمایه اجتماعی در پویایی اقتصاد شهری با تأکید بر حکمرانی خوب شهری*، نمونه موردنی کلانشهر زاهدان
- افتخاری، عبدالرضا، سجاستی قیداری، حمدالله و عینالی، جمشید (۱۳۸۶)، نگرشی نو به مدیریت روستایی با تأکید بر نهادهای تأثیرگذار، *فصلنامه روستاو توسعه*، سال ۱۰، شماره ۲، صص ۳۰-۳۱
- اکبری، امین (۱۳۸۳). نقش سرمایه اجتماعی در مشارکت: بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر مشارکت سیاسی، اجتماعی (مطالعه موردنی روستای فارسنج از توابع شهر سقز)، مجله دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، سال ۱۴، شماره ۳، تهران
- توسلی، غلامعباس و مرتضیه موسوی (۱۳۸۴). مفهوم سرمایه در نظریات کلاسیک و جدید با تأکید بر نظریه های سرمایه اجتماعی، نامه علوم اجتماعی، سال ۱۱، شماره ۲۶، تهران، صص ۳۲-۱
- بیکر، واین (۱۳۸۲). *مدیریت و سرمایه اجتماعی*، ترجمه مهدی الوانی و محمد رضا ربیعی، تهران، انتشارات سازمان مدیریت صنعتی
- توکلی، مرتضی، کیومرث دهقانی و رضا زارعی (۱۳۹۰). *تحلیلی بر میزان سرمایه اجتماعی در مناطق روستایی شهرستان ممسنی*، مطالعه موردنی: بخش دشمن زیارتی. فصلنامه برنامه ریزی منطقه ای، سال اول شماره ۴
- دهقانی، کیومرث و توکلی مرتضی (۱۳۹۰). نقش سرمایه اجتماعی در توسعه مناطق روستایی، دومین جشنواره ملی حرکت، دانشگاه زابل